

Универзитет у Београду

Мултидисциплинарне студије

Извештај о подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

Тема: *Настанак и развој научно- техничке полиције у Србији 1904-1941.године*

Кандидат: дипл.инж.арх. Невенка Кнежевић-Лукић

I. Подаци о комисији

Веће за студије при Универзитету у Београду донело је 20.октобра 2015.године одлуку о образовању Комисије за писање реферата о оцени научне заснованости теме докторске дисертације кандидаткиње Невенке Кнежевић-Лукић са насловом: ***Настанак и развој научно- техничке полиције у Србији 1904-1941.године.***

Састав комисије

1. **др Љубинка Трговчевић-Митровић**, редовна професорка на Факултету политичких наука у Београду. *Ужа област научно-истраживачког рада: Савремена историја (ментор)*
2. **др Боривој Аднађевић**, редовни професор на Факултету за физичку хемију у Београду. *Ужа област научно-истраживачког рада: физичка хемија чврстог стања. (ментор)*
3. **др Божидар Бановић**, редовни професор, Факултет безбедности у Београду. *Ужа област научно-истраживачког рада: криминалистика, кривично-процесно право*
4. **др Радован Радовановић**, редовни професор на Криминалистичко-полицијској академији у Београду, гостујући професор на Факултету за физичку хемију у Београду. *Ужа област научно-истраживачког рада: форензичко инжењерство, техничко-технолошки системи.*
5. **др Предраг Ј. Марковић**, Научни саветник на Институту за савремену историју у Београду. *Ужа област научно-истраживачког рада: Друштвена и културна историја, методологија научно-истраживачког рада.*

II. Подаци о кандидату

Невенка (Данило) Кнежевић-Лукић рођена је 20. августа 1967. године у Аранђеловцу, где је завршила основну и средњу школу. Архитектонски факултет, Универзитета у Београду, смер архитектонско инжењерство, завршава 1993.године са просечном оценом 8.36 и оценом 9 на дипломском испиту. На Криминалистичко-полицијској академији завршила је специјалистичке академске студије на смеру „Безбедносна заштита лица, имовине и пословања" са просечном оценом 10, одбравивши рад **„Значај архитектонског пројектовања у систему обезбеђења лица, имовине и пословања“** и стекла звање дипломирани криминалиста-специјалиста.

Школске 2012/2013. године уписује мултидисциплинарне докторске академске студије на Универзитету у Београду, смер: *Историја и филозофија природних наука и технологије*, где је успешно положила све предвиђене испите 15.јуна 2015. са просечном оценом 9,00 и стекла право на пријаву докторске тезе.

Као апсолвенткиња почиње да ради у пројектним бироима на изради пројектне документације а по завршетку студија, запошљава се као пројектант у "Медифарм" инжењерингу и у предузећу "Станком-проинг", где полаже стручни испит и стиче звање одговорног пројектанта. У Вишој школи унутрашњих послова МУП-а РС, заснива радни однос 1997. године као шеф Одсека за техничке послове. На Криминалистичко-полицијској академији ради од њеног оснивања 2006. године.

Кандидаткиња Невенка Кнежевић-Лукић уписала је школске 2012/2013. године докторске академске студије у Универзитету у Београду, студијски програм " Историја и филозофија природних наука и технологије". Кандидаткиња је 15.јуна 2015. године, одбранила испитни рад у оквиру дискурса „Теорија развоја науке и технологије", који подразумева историјско–филозофску разраду области истраживања у оквиру будуће теме докторске дисертације, под називом *„Место криминалистике у историји и филозофији савремене науке"* и стекла право на пријаву докторске тезе. Бави се истраживањима у области криминалистике, архитектуре, безбедности и историје науке. Учествовала на међународним скуповима у организацији Криминалистичко-полицијске академије и

Архитектонског факултета, са самосталним и коауторским радовима из наведених области.

Објављени радови:

Радови у часописима:

Кнежевић-Лукић, / Александра Љуштина. „Одрживи развој кроз обликовање и уређење безбедног просторног окружења.“ *Ecologica*, 2011.: 168-172.

Кнежевић-Лукић, Невенка, / Александра Љуштина. „Безбедносни аспект одрживог развоја урбаних екосистема.“ *Ecologica*, 2012: 295-299.

Кнежевић-Лукић, Невенка, / Александра Љуштина. „Безбедност као иницијатор технолошког развоја одрживих урбаних заједница.“ *Ecologica*, 2014: 524-529.

Кнежевић-Лукић, Невенка, / Драгана Анђелковић. „Пројектовање притворских јединица у функцији заштите људских права лица лишених слободе.“ *Култура полиса*, 2012: 53-71.

Радови у зборницима објављени у целини:

Кнежевић-Лукић, Невенка. „Спречавање и сузбијање криминалитета кроз обликовање и уређење просторног окружења.“ *Право и форензика у криминалистици*. Крагујевац, Србија: Криминалистичко-полицијска академија, 15-17.септембар 2010. 437-448.

Кнежевић-Лукић, Невенка. „Архитектура и систем физичко-техничке заштите.“ *Инсталације и архитектура*. Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, 28-29. октобар 2010. 235-241.

Knežević-Lukić, Nevenka, / Aleksandra Ljuština. „Contemporary Approach in Prevention of Violence and Indecent Behaviour at Sport Manifestations.“ *Archibald Reiss Days*. Belgrade, Serbia: Academy of Criminalistic and Police Studies, 3-4 March 2011. 805-814.

Ljuština, Aleksandra, / Nevenka Knežević-Lukić. „Environmental Security - a Conceptual Framework.“ *Security in the Post-Conflict (Western) Balkans: Transition and Challenges Faced by the Republic of Macedonia*. Ohrid, Macedonia: Univesity „St. Kliment Ohridski“-Bitola, Faculty of Security-Skopje, May 27-28, 2011. 46-55.

Кнежевић-Лукић, Невенка, / Александра Љуштина. „Ситуациона превенција - савремени приступ контроли криминалитета у урбаној средини.“ *Сузбијање криминала у оквиру међународне сарадње*. Тара, Србија: Криминалистичко-полицијска академија, Фондација Ханс Зајдел, 28-30.јун 2011. 337-346.

Кнежевић-Лукић, Невенка, / Александра Љуштина. „Еколошки отисак урбаних екосистема.“ *Инсталације и архитектура, Београд, р.* Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, Министарство просвете и науке РС, 27-28. октобар 2011. 227-232.

Knežević-Lukić, Nevenka, / Aleksandra Ljuština. „Contemporary Approach in Ecological Security by Ecological Footprint Analysis.“ *Archibald Reiss Days*. Belgrade, Serbia: Academy of Criminalistic and Police Studies, 1-2 March 2012. 721-736.

Knežević-Lukić, Nevenka, / Aleksandra Ljuština. „Harmony and conflict between the ideology of security and architecture.“ *Architecture and Ideology*. Belgrade, Serbia: Faculty of Architecture University of Belgrade, 28-29 September 2012. 117.

Ljuština, Aleksandra, Marija Mališ Sazdovska, / Nevenka Knežević-Lukić. „Safety in Emergency Situations Caused by Natural Disasters.“ *Archibald Reiss Days*. Belgrade: Academy of Criminalistic and Police Studies, German Foundation for International Legal Cooperation, 3-4 March 2014. 263-272.

III. Оцена о подобности предложених ментора

Др Љубинка Трговчевић-Митровић, редовни професор на Факултету политичких наука Универзитета у Београду

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације¹:

1. "The Professional Emancipation of Women in 19th-Century Serbia", in: *Serbian Studies*, v. 25, 1 (2011), 7-19. (ed.2013), ISSN 0742-3330 ERIHPlus
2. "Serbien und die südslawische Frage bis zur Entstehung des Königreiches der Serben, Kroaten und Slowenen (SHS) ", in: *Serbien und Montenegro, Österreichische Osthefte* 1-4, Jh. 47, Wien 2005, 215-230. ISSN 0029-9375. ERIHPlus
3. "The Enlightenment and the Beginnings of Modern Serbian Culture", *Balkanica*, v. XXXVII (2006), Belgrade 2007, 103-110. ISSN 0350-7653 M24
4. "Historiographie in der BR Jugoslawien 1991-2001", *Klio ohne Fesseln? Österreichischen Ostheften*, Jg. 44, 1-2/2002 (Sonderband Historiographie), Wien 2003, 397-409. ISSN 0029-9375 ERIHPlus
5. "Influenze esterne sulla "inteligencija" serba nel XIX secolo", in: *Rivista storica italiana*, vol. CX-Fascicolo II (1998), Napoli 1998, 642-653. 0035-7073 ERIHPlus
6. *Planirana elita. O studentima iz Srbije na evropskim univerzitetima u 19. veku*, Beograd 2003, 316. ISBN 86-7743-040-7 M12

¹¹ Наведени радови по захтеву Правилника о изменама стандарда за акредитацију студијских програма докторских студија (друштвено-хуманистичке науке) од 10.12. 2013.

7. *Naučnici Srbije i stvaranje jugoslovenske države 1914-1920*, Beograd 1986, 1987², 359. ISBN 86-331-0049-5 M12
8. "La formazione dell'élite nazionale in Serbia, 1830-1914", in: S. Burzanovic, M. Dogo, F. L. Grassi, M. Ivanov, V. Kechriotis, B. Mitrovic, D. Rodogno, L. Trgovcevic, *Schegge d'impero, pezzi d'Europa. Balcani e Turchia fra continuità e mutamento, 1804-1923*, a cura di Marco Dogo, Libreria Editrice Goriziana, Gorizia 2006, pp. 101-120. , pp. 247 + XVI (illustrazioni), ISBN 88-6102-009-7 978-88-6102-009-2 M14
9. "Les Serbes en France durant la Première guerre mondiale", in: *La Serbie et la France : Une alliance atypique. Relations politiques, économiques et culturelles, 1870–1914* (dir. D. T. Batakovic), Belgrade 2010, pp. 361-377 ISBN 978-86-7197-061-1 M14
10. "High School, University of Belgrade and Modernization of Serbia (1863-1914) ", in: Peter Vodopivec, Aleš Gabrič (eds.), *The Role of Education and Universities in Modernization Processes in Central and South-Eastern European Countries in 19th and 20th Century*, Ljubljana: Institut za novejšo zgodovino, Avstrijski znanstveni institut, Wien: Zentrum für Soziale Innovation, 2011, p. 35-51. ISBN 978-961-6386-31-9 M31

• **др Боривој Аднађевић**

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. B.Potkonjak, J. Jovanović, B. Stanković, S. Ostojić, B. Adnadjević, Comparative analyses on isothermal kinetics of water evaporation and hydrogel dehydration by a novel nucleation kinetics model, *Chemical Engineering Research & Design*, (2015), vol. 100 br. , str. 323-330. M21
2. B.Adnađević, J. Colić, J.Jovanović, The effects of reaction conditions on the electrical conductivity of PAAG hydrogels, *Reactive & Functional Polymers*, (2013), vol. 73 br. 1, str. 1-10. M21
3. Z. Baros, B. Adnadjević, Weibull Cumulative Distribution Function for Modeling the Isothermal Kinetics of the Titanium-oxo-alkoxy Cluster Growth, *Industrial & Engineering Chemistry Research*, (2013), vol. 52 br. 5, str. 1836-1844. M21

4. P. Spasojević, J. Jovanović, B. Adnadjević, Unique effects of microwave heating on polymerization kinetics of poly(methyl methacrylate) composites, *Materials Chemistry And Physics*, (2013), vol. 141 br. 2-3, str. 882-890. M21
5. N. Lazarevic, B. Adnađević, J. Jovanović, Adsorption of nicotine from aqueous solution onto hydrophobic zeolite type usy, *Applied Surface Science*, (2011), vol. 257 br. 18, str. 8017-8023. M21
6. N. Lazarevic, J. Jovanović, B. Adnađević, Kinetic analysis of nicotine desorption from silicon dioxide under non-isothermal conditions, *Thermochimica Acta*, (2014), vol. 589 br., str. 100-106. M22
7. B. Adnađević, J. Jovanović, B. Potkonjak, A novel approach to the explanation the effect of microwave heating on isothermal kinetic of crosslinking polymerization of acrylic acid, *Russian Journal Of Physical Chemistry A*, (2013), vol. 87 br. 13, str. 2115-2120. M23
8. B. Adnađević, Z. Baros, Application of Weibull distribution function for modelling the isothermal kinetics of the titanium-oxo-alkoxy clusters growth, *Thermochimica Acta*, (2013), vol. 551 br. , str. 46-52. M23
9. B. Adnađević, J. Jovanović, A comparative kinetics study on the isothermal heterogeneous acid-catalyzed hydrolysis of sucrose under conventional and microwave heating, *Journal of Molecular Catalysis a-chemical*, (2012), vol. 356 br. , str. 70-77. M23
10. B. Jankovic, B. Adnađević, J. Jovanović, The comparative kinetic study of non-isothermal and isothermal dehydration of swollen poly(acrylic acid) hydrogel using the Weibull probability function, *Chemical Engineering Research & Design*, (2011), vol. 89 br. 4A, str. 373-383. M23

IV. Оцена подобности теме

Предложена тема „*Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији 1904-1941.године*“ адекватно представља садржај и предмет будућег истраживања.

Предмет (проблем) истраживања овог рада је анализа настанка и развоја специјализованих криминолошких одељења у оквиру полицијске службе која на основу примене знања из природних наука помажу да се поузданије утврде актери криминалних

радњи. Сам назив *научна или техничка полиција* у Србији је уведен посредством француског и швајцарског примера, најпре уз помоћ једног од оснивача српске криминалистике др Арчибалда Рајса. И данас се ове службе на француском говорном подручју називају истим именом, док су у Србији/Југославији мењали име, од Антропометријског одељења (1904) до Техничке полиције у Краљевини Југославији. У основи овим истраживањем треба да се прати и проучи допринос природних и техничко-технолошких наука спречавању и сузбијању криминалитета што се очитује кроз настанак криминалистике као нове научне дисциплине, утицај на институционални развој полиције и промене у методама истражних полицијских радњи.

Овим истраживањем треба да се утврде главни историјски, друштвено-политички и други релевантни фактори који су од значаја за настанак криминалистике и реформу полиције на простору Србије, као и настале промене у образовању и структури запослених у полицији и начину истраге кривичних дела. Тема рада, у својој основи, припада историји и филозофији природних наука - њено праћење у наведеном временском периоду и околностима даје јој историјску димензију (дато у самом наслову) а мултидисциплинарност теме произилази из тога што ће се пратити међусобна условљеност природних и техничко-технолошких наука са једне стране и друштвено-хуманистичких са друге стране (криминологије, социологије, антропологије). Посебно ће се размотрити и место криминалистике у историји и филозофији науке.

Основна идеја овог рада је да се на основу доступних примарних историјских извора, активним прикупљањем, анализом и обрадом података дође до поузданих научних сазнања о резултатима примене научних метода у раду полиције, да се утврди допринос природних наука у спречавању и сузбијању криминалитета и њихов утицај на реформу српске полиције као државне институције у наведеном периоду, односно настанку посебне и врло значајне организационе јединице Министарства унутрашњих дела Краљевине Србије и њеном развоју од Антропометријског одељења до Одсека техничке полиције Одељења јавне безбедности у Краљевини Југославији.

Временски одсек којим се ово истраживање бави је добро одабран. Полазна основа је период када је први пут на овом простору настао специјализовани одсек полиције у чијем раду су коришћени научни методи, махом резултати природних наука. Ово истраживање

треба да прати развој ових одсека кроз период до почетка Другог светског рата јер су све даље промене настале на основу почетних задатака ових служби, односно што су касније техничке полиције баштиниле наслеђе Краљевине Србије.

Изабрана основна литература састоји се од примарних и секундарних историјских извора, доступне архивске грађе, као и студија домаћих и иностраних аутора из ове области, што указује да кандидаткиња познаје проблематику и стање истраживања. Важно је да ће се највећи део података за ово истраживање преузети из оригиналних, а мало познатих или непознатих, докумената који се чувају у фондовима министарстава унутрашњих дела и полиције у Архиву Србије, Архиву Југославије и Архиву града Београда.

Циљ истраживања је научна верификација доприноса природних и техничко-технолошких наука у супротстављању негативној друштвеној појави – криминалитету, односно утврђивање истинитости, тачности и потпуности научних сазнања о криминалитету кроз методолошки аспект природних и техничко-технолошких наука посматран двојачко: на теоријском нивоу (огледа се у стварању нове мултидисциплинарне, емпиријске науке – криминалистике); на практичном нивоу (примени криминалистичких метода у истрази кривичних дела и реформи српске полиције у периоду 1904-1941); прецизније одређење статуса криминалистике у историји и филозофији савремене науке.

Очекивани резултати (хипотезе) У складу са дефинисаним предметом истраживања треба очекивати: 1. да су природне и техничко-технолошке науке допринеле стварању нове научне дисциплине - криминалистике. 2. да је примена научних метода у истрази кривичних дела утицала на реформу полиције, формирање новог одељења које је примењивало савремене методе у истрази кривичних дела 3. да се радом ових служби значајно утицало на смањење степена криминалитета у Краљевини Србији, односно Краљевини СХС/Југославији, у наведеном периоду.

План рада (кроз задатке истраживања): Истраживање ће бити спроведено активним и систематским прикупљањем и обрадом података из примарних историјских извора – архивске грађе и стварањем главног регистра, као и помоћних регистара на основу литературе и наведених извора. Затим ће се проверавати постављене хипотезе да би се утврдило да ли су и у којој мери постигнути циљеви истраживања. У следећој фази

анализе формираће се аналитички регистри са грађом из главног регистра разврставној према постављеним хипотезама. Целокупна анализа одвијаће се према протоколу који прати предвиђене фазе истраживања.

Метод истраживања Сложеност предмета истраживања изискује примену мултидисциплинарног приступа и обухвата више метода (дескрипција, анализа, синтеза, индукција, критичне анализе, компарација, каузална метода, статистичке методе, биографска метода и метод случаја). Истраживања се односе на проучавање литературе, доступне архивске грађе и стручних публикација, у циљу проширивања сазнања у области криминалистике и примене нових метода у раду полиције са историјског аспекта. У току истраживања користиће се домаће и иностране публикације. Ослонац ће бити оригинална архивска грађа сачувана у документацији саме полиције и њеног техничког одељења и лабораторије, као и документи сачувани у министарствима: унутрашњих послова, правосуђа, просвете, здравства и др.

Стратегија емпиријског истраживања заснива се на комбинацији квалитативних и квантитативних метода. Применом квалитативних истраживања омогућено је прикупљање података, односно добијање одговора на дефинисана истраживачка питања. На крају, анализа и приказ резултата спровешће се коришћењем специјализованог рачунарског пакета „EXCEL“ и „MicrosoftSPSS for Windows“ (SPSS –Statistical Package for Social Scientists).

V. Закључак

На основу поднете пријаве докторске дисертације кандидаткиње Невенке Кнежевић-Лукић под називом *Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији 1904-1941.године*, у којој су наведени предмет, циљ, хипотезе, садржај и метод рада, чланови Комисије закључују да је тема истраживања значајна, актуелна и мултидисциплинарног карактера. Иако је на први поглед ова тема историјска јер обухвата проучавање развоја једне специјализоване службе која је настала у оквирима полиције и са намером да допринесе поузданијем и ефикаснијем откривању и спречавању криминалитета, она се мора обрадити са знањима из неколико посебних дисциплина: друштвене историје, криминалистике, форензике, антропологије, социологије, статистике, и др. Планирано

истраживање има научни значај који се огледа у утврђивању доприноса природних и техничко-технолошких наука на настанак нових научних дисциплина којима се доприноси бољитку друштва у целини; у овом случају, умањењу и превенцији негативних друштвених појава, као што је криминалитет. Од важности је и добијање поуздане студије о историјском развоју криминалистике у Србији и напорима државе да следи ондашња најсавременија знања из ове области. Друштвени допринос се, између осталог, може свести на поуздано научно сазнање о резултатима примене научних метода у сузбијању криминалитета и утицај ове службе на реформу српске полиције као државне институције. Тиме ће ова тема вишеструко допринети богаћењу наших знања о значају примене резултата природних наука у регулисању друштвених појава, у овом случају криминала.

Предлог

Увидом у материјал пријаве и ценећи њен садржај Комисија позитивно оцењује поднету пријаву и подобност кандидаткиње да обради предложену тему, те предлаже Већу за мултидисциплинарне студије Универзитета у Београду да Невенки Кнежевић-Лукић, дипломирани инжењер архитектуре, одобри израду докторске дисертације под називом: *„Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији 1904-1941. године“*.

Чланови комисије

др Љубинка Трговчевић-Митровић, редовна професорка, ментор
Факултет политичких наука у Београду

др Боривој Аднађевић, редовни професор, ментор
Факултет за физичку хемију у Београду

др Божидар Бановић, редовни професор
Факултет безбедности у Београду

др Радован Радовановић, редовни професор
Криминалистичко-полицијска академија у Београду

др Предраг Ј. Марковић, научни саветник
Институт за савремену историју у Београду